

Хвосцік

Дарогі... Колькі іх?! Прамых і звільстых, шырокіх і вузкіх, роўных і з выбоінамі, асфальтаваных і брукаваных, пясчаных. Абступаюць іх лясы, палі, дамы. Бягуць дарогі і, здаецца, няма ім канца і краю. Дарогі-павуцінкі аплялі ўвесь зямны шар. Імчацца па іх некуды машыны, аўтобусы, а ў іх людзі. І ва ўсіх свой накірунак і мэта, свой пункт прызначэння.

Вось па адной з такіх дарог, прамой і роўнай, едзе легкавушка. Гэта Стасік едзе да бабулі, дакладней, яго бацька вязе ў вёску на канікулы. Першы месяц канікул хлопчык быў у дзіцячым лагера, другі – з матуляй дома, а цяпер ёй трэба выходзіць на працу. Куды ж падзець малога? Да бабулі. І тут, як кажуць, без варыянтаў: баяліся яшчэ пакідаць сыночка дома на цэлы дзень аднаго. Сказаць, што ў Стаса было вялікае жаданне праводзіць апошні месяц летняга адпачынку ў вёсцы, не скажаш: у горадзе ў яго шмат сяброў, з якімі ён вельмі любіў ганяць на веласіпедзе па двары, бегаць, гуляць у футбол. Ды што зробіш, калі не лічаць яго яшчэ дарослым.

Стасік сумна глядзіць праз акно машыны: абапал пралятаюць сенажаці, якія чаргуюцца з хваёвымі лясамі, што хутка змяняюцца бяскрайнімі палямі, і так далей, далей. І вось ужо хутка гэтая роўная шаша зменіцца. І ў Стасіка на твары міжволі з'яўляецца ўсмішка, бо ён ведае, што праз пару хвілін будзе з'езд направа на вясковую дарогу, якая ўся на ямінах. Радуецца малы гэтаму, бо вельмі любіць адразу пасля павароту на гэтую дарогу адкрываць свой роцік і вымаўляць працяжнае “а-а-а-а”. І як толькі колы машыны трапляюць на яміны, якіх, можа, да хаты бабулі мільёны, яго голас пачынае дрыжаць і атрымліваюцца смешныя гукі-мелодыі. Тады матуля звычайна пачынае смяцца і сама паўтарае за сынам. Ім весела. Толькі тата сур'ёзны і крыху злуецца. Ды не на іх, а на тое, што якасць гэтага дарожнага пакрыцця, а дакладней, поўная адсутнасць гэтай якасці, псуе яму падвеску. Пакуль даедзеш, то, як на атракцыёне, растрасешся. Вось і зараз Стас ужо прыгатаваўся да сваёй забаўкі, адкрыў свой роцік, але замест звыклага “а-а-а-а” ў хлопца вылецела з вуснаў:

– Глядзіце, сабачка.

Так, на самым павароце сядзеў сабака.

– Ён ужо тут другія выхадныя сядзіць. Відаць, нехта вырашыў пазбавіцца. А гэты сядзіць і чакае, можа, думае, што хутка гаспадар па яго вернецца, – патлумачыў тата. – Шкада жывёліну. Што за людзі...

– Давай мы сабе возьмем, – з надзеяй прапанаваў малы.

– Куды? У кватэру? Не хапала мне яшчэ там сабакі. Яшчэ і за ім глядзець? Не, выбачайце. Собачкам месца на вуліцы: у чатырох сценах трымаць звер, які прывык да свабоды, – гэта здзек, – абурылася матуля.

– А мы яго да бабулі возьмем. Хай у яе жыве.

– Ага, глядзі ты, яна будзе вельмі радая, – засмяўся тата.

За гэтай размовай хлопчык і не заўважыў, як машына ўжо спынілася каля драўлянай хаты бабулі. Прыехалі.

Стасік вокамгненна вылецеў з машыны і пабег у хату. Бабуля сядзела на ўслоне і скрабла бульбу. Малы кінуўся да яе, моцна абняў зы шыю і пачаў лепятаць:

– Бабулечка! Міленькая! Родненькая! Там сабачка сядзіць. Яму страшна і сумна. Ён адзін. А які добры, прыгожы! Давай возьмем!

– А божухна! А я-то думаю, з чаго гэта ты такі ласкавы. А ты вось што надумаў! – рассакрэціла бабуля малога. – Навошта мне гэты сабака? І скуль жа ты ведаеш, што ён такі добры? А можа, ён хворы ці шалёны які? Не. Не трэба мне гэта шчанё. Каты, сабакі... Не хачу. То градкі патопчуць, парыюць, то куранят падушачь. Даўно ў мяне няма гэтых жывёлін – і добра, спакойна.

– Бабулечка! Я цябе вельмі прашу, давай...

– Ужо прычапіўся, – сказаў тата, зачыняючы за сабою дзверы. – Прывітанне, матуля! Не дуры ты галавы бабулі.

Малы насупіўся, адышоў убок і стаяў моўчкі. Матуля падышла да яго, моцна абняла і пацалавала. Звычайна гэта ўлагоджвала хлопчыка, але не цяпер. Так яму карцела завесці сабе такога сябра, а яны, дарослыя, не саступалі. Бацькі хутка зазбіраліся ў адваротны шлях. Пакуль даедуць, будзе ноч, а заўтра ўжо на працу. На развітанне матуля і тата далі строгі загад, каб паводзіў сябе добра, слухаўся бабулю, але Стасік амаль і не чуў іх: у яго галаве ўжо нараджалася ідэя, як зрабіць па-свойму. Усё ж ён моцна абняў бацькоў і ўсміхнуўся. Машына паціху ад'язджала ад хаты, пакідаючы за сабой клубы пылу.

– Ты пакуль пабаўся на вуліцы, а я згатую вячэру. Галодненькі пэўна ж! – сказала бабуля.

Стасік пагадзіўся. Як толькі бабуля пайшла ў хату, ён хуценька пабег туды, на той паварот, дзе сядзеў сабачка. Яму было страшна: а раптам той пайшоў дзе, не дачакаўся яго. Гэтыя думкі прымусілі хлопчыка ісці шпарчэй; ён не зводзіў вачэй з таго напрамку, дзе быў паварот, хаця і не было яго відаць адсюль, далёка яшчэ было. Вёска была вялікая, многа хат, але тых, у якіх жылі людзі, было ўсяго дзесьці з дзесяць. Тата казаў, што вёска вымірае: моладзь амаль уся выехала ў горад, старыя памерлі. А хаты заставаліся пустымі і з цягам часу яны самі па сабе разбураліся, зарасталі кустамі, дрэвамі, дахі поўнасю пакрываў мох, агароджа гніла і абвальвалася, што і ўспаміну пра яе не было. Але ўсё ж былі і добраўпарадкаваныя дамы: некаторыя прызвычайлі іх пад дачы, садзілі агарод, на лета прыязджалі з сем'ямі. Такія хаты былі яшчэ жывымі, ды было іх мала. Наколькі больш было тых, што зеўралі цемрай праз разбітыя шыбы ў вокнах, адчыненыя, а дзесьці і выбітыя дзверы – гэта ўжо справа рук рабаўнікоў - нагадвалі ненажэрную пашчу. Каля такіх хат Стасіку было страшна ісці, ён стараўся на іх не глядзець.

...Вось ужо і апошняя хата, а за ёй і доўгачаканы паварот. Стасік прыгледзеўся і ўзрадаваўся: не, не пайшоў сабачка, дачакаўся. Хлопчык падышоў да жывёліны бліжэй і паклікаў. Той устаў і радасна завіляў сваім хвосцікам. Напэўна ж звер узрадаваўся, што за столькі дзён на яго нарэшце звярнулі ўвагу. Ён наблізіўся да ног хлопчыка і паглядзеў яму прама ў вочы, быццам з пытаннем: а можа, ты, чалавеча, возьмеш мяне з сабой, можа, табе

я патрэбны? Стасік паглядзіў сабаку па галаве, а той яшчэ радасней завіляў сваім хвосцікам, кончык якога быў беллага колеру.

– Назаву цябе Хвосцікам, – прапанаваў хлопчык.

Сабака радасна заскакаў, нібыта выказваючы сваю згоду на новую мянушку.

Хлопчык вырашыў, што схавася Хвосціка за хатай, употайкі будзе карміць яго, забяўляцца з ім. І бабуля не заўважыць новага кватаранта. Аднак не паспелі яны зайсці на надворак, як з-за вугла хаты выйшла бабуля. Усё прапала... Стасік аслупянеў, а сабачка схавалася за ногі свайго сябра і нерашуча выглядаў, быццам разумеў, што можа адбыцца нешта нядобрае.

– Ну вось, прывалок-такі гэтага небараку. Я ж цябе прасіла... Неслух...

– Бабулечка, калі ласачка, няхай ён пабудзе ў нас, ён не будзе шкодзіць, – ужо не прасіў, а плакаў малы, прадчуваючы небяспеку.

– І што з табой рабіць? Добра, хай ноч перабудзе, глядзіш, можа, дзе і пойдзе, – здалася бабуля.

Павячэраўшы, Стасік яшчэ доўга стаяў на ложку на каленях і ўглядаўся пад акно: там стаяла лаўка, пад якой было выдзелена месца для начлегу новаму сябру. Хлопчык вельмі баяўся, што за ноч сабака можа дзе-небудзь пайсці і не вярнуцца, таму малы не зводзіў вачэй з беллага кончыка хвосціка, які быў відаць з-пад лаўкі. Мабыць, і да раніцы так праседзеў бы Стасік, каб бабуля не паслала яму спаць у іншым пакоі.

Раніцай хлопчык прачнуўся ад прыемнага паху: бабуля смажыла на патэльні аладкі. Аднак хутка думкі аб смачным сняданку перабілі клопаты пра Хвосціка. Стасік хуценька спахапіўся з ложка і пабег на вуліцу.

– Куды ж ты басанож? – азвалася бабуля. – Тут ён, нікуды не пайшоў.

І сапраўды, на ганку сядзеў сабака, які, заўважыўшы малога, ускочыў і завіляў сваім хвостом. На сэрцы ў малога адлягло. Паснедаўшы, Стасік узяў аладку і выйшаў на вуліцу, каб пачаставаць сабаку. Бабуля завіхалася ўжо па гаспадарцы. Ёй трэба было наперабіраць аж два кошыкі бульбы свінням. Хлопчык быў добра знаёмы з гэтай справай і збіраўся ўжо дапамагчы бабулі, як раптам пачуў моцнае квохканне. Бабуля таксама звярнула ўвагу на гэта і скіравала свой позірк у той бок, дзе хадзіла курыца з кураняткамі. Прыпаўшы да зямлі, да малых птушанят краўся рыжы вялікі кот. Бабуля паднялася, пачала крычаць, імкнучыся адагнаць злодзея, і ўжо было скіравалася ў той бок, як маланкай каля яе ног праляцеў Хвосцік. Сабака вельмі хутка кінуўся ў накірунку драпежніка, бо той нахалюга не звяртаў ніякай увагі на крыкі старой. Хвосцік хутка даімчаўся да рыжага паганца і схапіўся з ім. Кот голасна замяўкаў, уздыбіўся, але не ўцёк. Аднак Хвосцік усё ж такі здолеў прагнаць драпежніка і ўратаваць курыную сямейку. З выглядам пераможцы сабака вяртаўся да людзей, яго хвост быў узняты ўверх і не варушыўся. Вось табе і Хвосцік!

– Ну, ты ж паглядзі! Абаронца які! Малайчына! – абрадалася такому заканчэнню справы бабуля. – Раз так, то і жыві тут.

Стасіка перапаўняла пачуццё гонару за свайго чатырохлапага сябра і за сябе. Так. Гэта ж ён насуперак усім прывёў Хвосціка. А каб ён гэтага

не зрабіў, то, магчыма, і не было б у гэтай гісторыі такой шчаслівай канцоўкі. Такім чынам, выгляд пераможцы быў цяпер не толькі ў Хвосціка, але і ў Стасіка. Яны абодва героі!

Пасля здарэння з рыжым драпежнікам у бабулі, канечне ж, змяніліся адносіны да сабакі. Яна адразу выдзеліла яму міску для ежы, некалькі разоў Стасік заўважаў, што бабуля гладзіла сабаку. Таму халодны бар'ер паміж імі ўжо спаў. Хлопчык быў гэтым вельмі задаволены. А Хвосцік у сваю чаргу паводзіў сябе самым лепшым чынам: па агародзе хадзіў строга па пратапаных сцежачках, ніводнай градкі не патаптаў; прыходзіў хто чужы – ён голасна брахаў, папярэджваючы гаспадыню. Разумная жывёліна аказалася!

Стасік навучыў Хвосціка некаторым камандам, што вельмі цешыла хлопчыка. Вось і з'явіўся ў яго чатырохлапы сябар.

Лета хутка набліжалася да заканчэння. Прыехалі бацькі, каб забраць Стасіка, бо хутка ўжо і ў школу. Гэта быў першы раз, калі хлопчыку так моцна не хацелася ехаць ад бабулі.

Стасік глядзеў праз акно машыны і бачыў, як махала ўслед рукой бабуля, як бег за машынай Хвосцік. Стасік таксама ў адказ махаў рукою і з перажываннем глядзеў, як вяртаўся да яе яго чатырохлапы сябар. Ды нічога. Хлопчык будзе кожныя выходныя разам з татам прыязджаць у вёску. Тым больш, што ён дамовіўся з бацькам зрабіць будку для Хвосціка, бо хутка ж дажджы і халады.

Бяжыць дарога. Куды? З вёскі, што стала такой любай для Стасіка, у горад. Хлопчык глядзіць на дарогу, якая стужкай ляціць праз лясы і палі. Дарогі... Колькі іх яшчэ будзе! І чаго і каго толькі не сустрэнеш на гэтых шляхах! Галоўнае – умець заўважаць і часам спыняцца...

Яравая Кацярына Аляксандраўна,
вучаніца IX класа ДУА «Сярэдняя школа № 39
імя І. Д. Лебедзева г. Гродна»